

ARADÉLYI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

TARTALOM

A királyné sír

Látogatás Hitler „barna palotájában

Szüntesse meg Aradvárosa a tisztviselő pereket!

Mese az angol szövegről

Bata-veszedelem fenyegeti Európát

Érzéksalódás

Alkalmi darabok

Fuccs a csodaországna, a Táncpalota eljárta haláltáncát és Rio Rita most kísérletezik

Foto Élet

Humor stb., stb.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Arad, 1931
máj. 1.**

ARA 20 LEI.

**XX. évf.
13. sz.**

Olesó nap a Simay-fürdőben!

Minden héten **pénteken** ugy nőknek, mint férfiaknak
m i n d e n f ü r d ő (gőz-kád-vizgy) **csak 30 Lei**

II. o. kádfürdő mindennap 30 Lei

Erika

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

i r ó g é p e k

ujak és használtak állandóan rak-
táron. — Nagy javító műhely!

Császár,

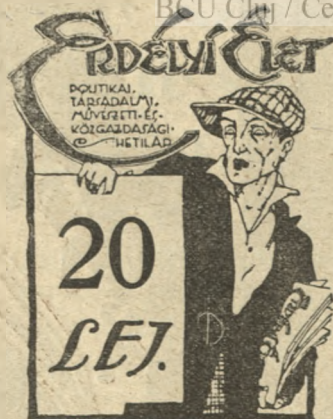
A R A D, Strada Bratianu No. 2.
Minorita-palota — Telefon 393. -o-o-

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben) — Gyermek-, por-
trait és interieur felvételek a legszebb
kivitelben eszközöztetnek.

ARAD legkellemesebb
szórakozóhelye a
Városi Kávéház!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalón 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-ucca) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

A királyné sír

Sirva bucsuzott hazájától a trónbukott királyné. A nép, amelytől menekülnie kellett, megéljenezte és rózsákat hintett reá, ám ott voltak az állig felfegyverzett gárdisták is, hogy

az ünnepeltet megvédelmezzék a rózsák tövisei ellen. Mert az ünneplés hangja nagyon is hasonlított a vihar morajához. Még kék foltok vannak az égbolton, amelyeken át-

villan a napsugár, még bevilágítja a távozót a hagyományos érzések fellobbanása, de közben dörög az ég, és nem tudni, mikor üt le a villám. Vihar a forradalom, nászt ül benne a romboló szellem az alkotó vággyal; amaz mint forgószél táncoltatja s kergeti menyasszonyát, a vemhes felleget, amelyből jó esőt vár a nép. A szél temet, az eső majd új életet fog teremteni, ha tud; első győzelem a pusztítás. Ime, a királyné távozásakor a gászmenet a diadalmenettel találkozott. A hanyatló és az emelkedő pálya e kezdő pontján a távozó és érkezők viszonya még nincs kellően tisztázva, inkább meglepetten nézik egymást, mint gyűlölettel; a menekülő még nem találta meg a harag szavát a győztesnek még nem nőttek ki a karmai. Néhány nap mulva talán vér állana közöttük, most még fogva tartja őket a gyors változás varázslata. Virágot hajtanak egymásnak s így távozik

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

az egyik az összetört valóságból, a másik pedig halad kergetett álmai felé.

Miért busul a királyné, hiszen tüzkatlanból menekül, amely évek sora óta égeti a talpakat — és magával viszi kincseit, megmentett vagyonát, kivételes rangjának diszeit s várja őt a köztisztelet, a gondtalan élet, a nyugalom?! Örökös riadók közt gyötrődött lelke valójában megváltásra talál. Igen ám, de ott kell hagynia a hatalmat és a hazát.

Minden hatalomnak megvan a pótolhatatlan bűbája, de aki nek a korona hull le a fejről, az még az élet békéjét is elveszíti, mert hazájával nem élhet békében a multja miatt, önmagával a jövője miatt. Trónvesztett királyokból vagy szárnytörött sasok válnak, vagy kísértetek.

A forradalomnak azonban a király a legelső csemegéje, azután az arisztokrácia; ujabban étvágya olyan nagy, hogy már a polgárságot is felfalná. Spanyolországban is az volt az első jelszó, hogy vesszen a monarchia, de mi lesz a holnapi jelige és mi lesz az utolsó? „A magántulajdon sértetlen marad a földbirtok kivételével“, — hangzik a biztatás. A földet tehát eljegyezte magának a forradalom, győzelmének első huszonnégy órájában. Jön azonban a szocialista és ez már a magántulajdon megszüntetését követeli. És ezzel nincs vége a sornak. Szinte várja a világ, hogy a forradalom hullámzó, véres lepedője alól kibujjon a vörös rém, a szovjet ökle, amely az ujszülött demokráciát is szétzuzza. A forradalom felszínre veti a társadalmi élet minden veszedelmét: ilyenkor látjuk csak, hogy az életfontos lehetősége milyen rettenetes.

A nép lelkéből robbant ki a tűz; jól van, de ki táplálta?

A Bourbonok angol befolyás alatt állottak, a spanyol diktatura menekültjei francia emlőn éltek. Most Alfonz fut majd Angliába, amely nem tudta megmenteni a irónját, — a francia tejet szit emigránsok pedig sietnek haza köztársaságot csinálni. Anglia tehát elvesztette barátját s ezzel együtt a befolyását és a gazdasági számításait; Franciaországnak pedig testvére született és ezzel kap befolyást, piacot; nyer egy államot, amely kihelyezésekre jó lesz, de arra gyenge, hogy vetélytársa lehessen. Megpecsételheti Spanyolország sorsát s katalán elkülönözési mozgalom, ami nyolcmillió ember elszakadását és a spanyol egység megtörését jelentheti. Ugy fest a helyzet az első huszonnégy órában, mintha ez a forradalom Franciaország kedve szerint történt volna. De ha valóban dobott volna is hasábokat erre a tüzre, mint sokan hiszik, kérdés, ott áll-e meg az égés, ahol a francia gondolta, vagy azok vélték, akik helyette gondolkoznak!

A szovjet üdvözlete kiábrándít abból, hogy itt olyan valami történik, amiben Európának öröme telhetne.

Tul vagyunk azon a naiv szemléleten, hogy a forradalomtól eszmei adományokat várnánk, szabadságot, jobb-
létet, életértékjavulást. Olyan mozgalom, amely azzal kezdi

győzelmének megszilárdítását, hogy szabadon ereszti a közönséges bűnösöket, kiüríti a fegyházakat s eszerint a társadalom salakjának és rontó elemeinek juttat szót, nem tart hat számot rokonszeuvre. Csak részvétet kelthet a tűzbe borult boldogtalan nemzet sorsa és háborzongató intelmet szolgáltat arra, hogy ne játszunk és ne engedjünk játszani a forradalom tüzevel. Adjátok meg a népnek, ami a népé, mert ha ő maga, erőszakos kézzel nyul jussa után, megfojtja markával azt, amibe életet kívánt lehelni. És adjátok meg a nemzeteknek, ami a nemzeteké, nehogy a világtrend felforgatása árán kellessen keresniök az igazukat.

Ma a forradalmak csak Moszkva dicsőségére történhetnek. Sir a királyné, busul a hazafi, menekül a tőke, pusztul a valuta, halálhörgésben a rend, — csak a vörös sátán kacag.

Látogatás Hitler „barna“ palotájában

A nemzeti szociálisták müncheni vára

— Levél a szerkesztőhöz —

Hitler barna palotája bevonult a világtörténetbe. A barnaingesek természetesen csak a hasonló színű palotában székelhetnek. És még természetesebb, hogy Hitler csak a legnagyobb fényűzéssel rendezze be házat. A vezér, a polgárkirály, nyolcmillió választó diktátora! A demokrata sajtó máris az elpuhult, csak a fényűzést és a kényelmet kereső, váratlanul az első sorba került agitátorról ír. Vajjon mi igaz mindebből...?

Münchenben, amint illik, a barna palotát mindenki ismeri. Különben a hatalmas horogkeresztes lobogó, amely homlokzatán leng, már messziről mutatja, hogy voltaképpen minden ut Hitlerékhez vezet. A palota valóban palota, egykor az olasz követség székel benne, de egyuttal vár is, mert őrzik mindenféleképpen, kívül és belül, költséget nem kímélve, a modern technika minden tudományával. Már bejutni is nagy feladat. F fiatal barnaingesek védik az ajtókat, lélek se ki, se be, aki meg nem magyarázza, iratokkal nem bizonyítja, hogy valóban van valami keresni valója. Az idegent egy pillanatra sem engedik egyedül járni-kelni, aki nem ismert és elismert elvtárs, az ördög sohasem alszik, valahogy még árulója lehetne a palota titkainak. Talán mondani sem kell, az egész palota fölött Hitler szelleme lebeg. Minden második szó: Hitler ur. Minden kijelentés, magyarázat, nyilatkozat után hozzáfűzik: Hitler ur is így gondolkodik, Hitler arcképét nem láttam egy teremben sem, nem láttam felhívásokat, vagy parancsokat aláír-

sával, mégis úgy tetszett, hogy a hatalmas épületben való-
sággal ez egyetlen férfiú akarata uralkodik. Talán érdekes
még leszögezni, hogy a barna palota csak hivatal. Hitler sem
lakik ott.

Ha a kommunisták betörnének...

A titkár végigvezet a palota termein. Egynéhány még
nincs teljesen berendezve, a legtöbbje a vezér térvei szerint
készül. Az elv az, reprezentálni, de a fényűzést lehetően
kerülni. Végül a palota biztosságáról gondoskodni.

— Kérem, — mondja Hitler személyes titkára, — ne-
künk nem szabad megfélemlenünk legnagyobb ellenfelünk-
ről, a kommunizmusról. Megeshet, ki tudja, minden lehetősé-
ggel kell számolnunk, tehát megtörténhet, hogy a kommu-
nisták valahogy betörnek palotánkba. Kezükbé keríthetik
irattárunkat. Ez okból házukban mindenfelé csak páncélos
szekrényeket lát. Összes irataink, egész levelezésünk, szer-
vezkedésünk minden írásos nyoma páncélos szekrényekben
nyugszik. Rettenetes munkával összegyűjtöttük félmillió szer-
vezett tagjaink arcképeit, kartotékát rendeztünk be, amely
ritkítja a pártját és felállítottuk házukban a világ legnagyobb
páncélos szekrényét, amely kerek egymillió szervezett tag
papírjainak felvételére alkalmas. Egy pillanat alatt lezárul-
nak a szekrények, a kommunisták, ha betörnek, összezuz-
hatják butorainkat, de hogy hatalmukba keríthessék irataink-
kat, arról szó sem lehet.

A hivatalnokok, akik végighallgatták a magyarázó sza-
vakat, szinte áhitattal fordultak a hatalmas páncélos szekrény
felé. Az óriási terem egész oldalát elborítja, Rothschild min-
den pénze helyet találhatna benne, pedig csak papiros van
benne, sokszínű papír, sok százezer fényképpel, együttesen
a nemzeti szociálisták agitációjának beszédes eredménye...

Wagner halotti maszkja Hitler asztalán

— Most jövünk Hitler ur szobájához, — mondja a titkár.
— A Norddeutscher Lloyd egyik kiváló művésznének tervei
szerint készült, ingyen, szeretetből, Hitler ur iránt való ra-
gaskodásból. Egy közép nagyságú terem, — sötét színekben.
A falak faburkolata, a butorok színe sötétbarna, inkább
fekete. Még minden új, a szoba azt a benyomást kelti, hogy
alig használták. Aktáknak nyoma sincs. A nagy fekete asztal
egyetlen disze Wagner halottas maszkja. Az íróasztal egy
szögletben áll, ahonnan a vezér az egész szobát áttekintheti.
Ha valaha veszedelemben forogna, íróasztala mögül sakkban
tarthatná támadóit...

A barna palotának van két terme, amelyekről már csak
azért is érdemes bővebben beszélni, mert azokban játszódik
le a nemzeti szocializmus — tragédiája. Az egyik, a kisebb,
már teljesen elkészült és az utolsó berlini lázadásnál nagy
szerepet is játszott, mert falai között zártak ki a pártból vagy
másfélezer tagot. A másikat, a nagyobbikat, most rendezik
be Hitler tervei szerint, a nemzeti szocializmus belső szerve-

zetének parlamentje, a szenátus számára. A hatvantagu testület magában fogja foglalni a Hitler-mozgalom jeleseit. Tagjai azonban nem fogják választani, hanem a vezér fogja a szenátusba hívni, akiket e méltóságra érdemesnek tart. Ellenzéke tehát nem lesz, ami jó is, meg talán nem is, mert az új berendezkedés feladata volna, kritikát is gyakorolni.

A szenátus ülésterme azonban látványosság lesz. Valaha Velence urai tanácskoztak hasonló teremben. Hitler házában talán valamivel kényelmesebb, modernebb minden, de a keret a régi. A felek körül hatalmas karosszékek egybefonódva, sötétbarna bőrből, a közepén a vezér számára különálló karosszék, a falak itt is sötétek és a tető a horogkeresztek tömkelegéből áll. Hitler találta ki, hogy mozgalmának e jelenye faldiszül kiválóan alkalmas.

A vörös birói szék

A már kész kisebb tanácsterem a párt biróságának ülésterme. A közepén ül a vezér, vagy annak helyettese, — vörös karosszéken, jobbról és balról a két biró, a katonai szervezet egyik tagja és egy munkás, természetesen mind a kettő Hitlertől nyerte jogát és hatalmát, a párt nevében itélkezni. Nehéz feladat belső zavarok idején, amikor egész csoportokat kell lehetőleg gyorsan a pártból eltávolítani. Mindez csak akkor lehetséges és csak addig lesz lehetséges, amíg Hitler hatalma megdönthetetlenül fennáll. E tekintetben azonban a jövőbe látni nem lehet.

Lenn a palota ajtójében most szerelik fel a kaszinót, három kisebb szobát, ahol a szervezet alkalmazottai és a párt vendégei zavartalanul fognak a müncheni sörnek áldozhatni. A kaszinóban minden felette egyszerű, a vendéglő olcsó lesz, a forgalom azonban kétségtelenül nagy, mert hát, amint a titkár kipattantotta, Hitler ur is a kaszinóban fog étkezni, ha Münchenben lesz. A vezér azonban ritkán van, székvárosában, mert hetenként legalább három este valahol a birodalomban szokott beszédet tartani. A nemzet szocializmus mozgalma gyorsan visszafejlődne, ha vezérei nem gondoskodnának állandóan újabb meg újabb propagandáról. A legszebb propaganda persze Hitler maga és a vezér e tekintetben teljesíti is kötelességét. Ez okból nem is beszélhettem vele.

— Különben, — mondja a titkára. — Hitler ur már hónapok óta nem adott interjút. De ha felírja, amit kérdezni kíván tőle, talán felelni is fog.

— A kérdések nagyon egyszerűek. — felelem, — itt a vámunió, azután a revízió, azután a nemzeti szocializmus külső politikája.

Talán fog felelni Hitler e kérdésekre, talán nem. Tényleg hónapok óta nem nyilatkozott, talán azért, mert a Hitler interjúk már nem oly keresettek, amint kezdetben voltak. Akkor az amerikaiak egy dollárt fizettek minden szaváért, a jobboldali radikalizmus sok pénzt gyűjtött össze a papiros-

erdőből. Azonban az a hit, hogy Hitleréknek lassan fogy a pénze, nemfelel meg a valóságnak. Az első barna palota be-
rendezése bizonyítja, hogy a nemzeti szocialisták még nem
takarékoskodnak. Nem is gondolnak láthatóan a takarékos-
ságra, mert ime alig készült el az első barna palota, Hitler
már is alkudozik egy másik, még nagyobb, még hiresebb pa-
lotára. Münchenben Hitlerék látványosság számba mennek,
pedig Bajorországban a nemzeti szocializmusnak a legkes-
kenyebb a talaja.

Amikor a palotából távozom, mindenfelé Heil kiáltá-
sokkal kísérek. A fiatal barnainges, aki kikísér, suttogva
mondja :

— Tudja kérem, az összes országok között a maguk
hazája tetszett nekem a legjobban. Oly barátságosan még
nem fogadtak sehhol sem, mint a Duna partján . . .

Vértesi Dezső.

Bata veszedelem fenyegeti Európát

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

Az európai gazdasági élet feszült izgalommal figyeli
azokat a titokban folytatott tárgyalásokat, amelyek Batának,
a cseh cipőkirálynak, egyes országokban való letelepedése
körüli folynak. Az „Erdélyi Élet“ néhány hó-
nappal ezelőtt már foglalkozott Batáék román-
iai bevonulásával. A cikk nyomán valóság-
gal lázba jött Erdély egész iparos társadalma
és levelek tömegével halmozzák el szerkesz-
tőségünket, kérve bennünket, hogy a hatóság-
okat a legerélyesebb állásfoglalásra szólítsuk
fel Batáék letelepedése ellen.

A közvéleményt méltán érdekelheti, ki ez a titokzatos
gazdasági nagyvezér, aki egyszerű jelentkezésével erőtlenné
tudja tenni a kisiparos társadalom védelmére hivatott ténye-
zőket, milyen gazdasági erőfeszítéssel rendelkezik és hogyan
jutott állítólag évi három milliárdos jövedelméhez? Előző
cikkünk kiegészítéseképpen közöljük munkatársunk követ-
kező tudósítását:

Harc a szervezett munkások ellen

Bata, aki mint munkás, alaposan megismerte úgy Euró-
pában, mint Amerikában a munkások lelki strukturáját,
minden igyekezetével azon volt, hogy az ő alkalmazottai
minden külső irányítástól menten, a saját üzleti elgondolásai
szerint álljanak a termelés rendelkezésére. Sohasem csinált
titkot abból, hogy amint Amerikában, úgy Európában is a
munkaerő legteljesebb kihasználásában látja az olcsó terme-
lés egyik forrását és ezért arra törekedett, hogy munkásai-
nak testi jólétéről higiénikus munkakörmek, jó lakások, meg-
felelő szórakoztatások, olcsó táplálkozás és ruházattal gon-

doskodjon. Miután a munkabérek, amit ő fizet, egész külön vásárlóképességgel bírnak a saját telepein nyújtott természetbeni szolgáltatásoknak és fogyasztási cikkeknek nagyon alacsonyan megszabott árai miatt, érthető, hogy semmi körülmények között sem akarta a különböző szakszervezetek által diktált kollektív szerződéses béreket magáévá tenni. Kezdetben szépszerével próbálta a szakszervezeti vezetőket meggyőzni, bemutatta nekik mintaszerű gyártelepeit és részletesen analizálta előttük a kollektív szerződéses bérek felhasználását a munkáscsalád megélhetési indexe alapján. Amikor látta, hogy a szakszervezeti vezetők hatalmi kérdést csinálnak abból, hogy a Bata-gyári munkások is kollektív szerződéses alapon vállalhassanak csak munkát Batánál, akkor nyílt harcba bocsátkozott velük, ezt a harcot éveken át folytatta és ma elérte azt, hogy egyetlenegy Bata munkás sincs semmiféle szakszervezetben. Batának ez a harc a szakszervezetekkel világszerte rendkívül népszerűtlené tette az ő egész munkarendszerét és a szervezett munkások minden országban a legnagyobb ellenszenvvel fogadják a Bata letelepedését.

Az európai Ford az alacsony árak mellett

Mint ismeretes, Ford a munkaerő legtökéletesebb kihasználása és a termelés racionalizálásának végsőig való fejlesztése mellett a magas munkabérek szükségességét hirdeti. az amerikai vásárlóképesség emelése céljából. Amikor Ford a magas munkabérstandardot diktálta, ennek az elgondolásnak az volt az alapja, amit ő nyíltan ki is fejezett, hogy azt akarja, hogy Amerika minden munkása saját autóján járjon. Bata, az európai Ford, tisztában van azzal, hogy Európa mai gazdasági helyzetében, amikor a munkakinálat az állandó nagy munkanélküliség mellett a béreket és kereseteket erősen lenyomja, hiábavaló erőlködés volna a magas munkabérek mellett harcolni, ehelyett az ő elgondolása az, hogy a mai, már elért munkabérstandardnak a vásárlóképességét kell olcsó termeléssel fokozni. Ezt az elgondolását olyan határozottsággal képviseli Bata, hogy nemcsak az általa termelt produktumoknál, hanem más tömegfogyasztási cikkeknel is minden gazdasági erejét latba veti, hogy azoknak az árát az európai fogyasztótömegek vásárlóképességéhez mérten csökkentse. Csehországban ő a valóságos diktátor az árpolitika terén. Közismert, hogy a múlt év őszén ő törte le a cseh benzinkartell magas árait azért, hogy sajátmaga importált olcsó benzint. Amikor a cseh vaskartell nem volt hajlandó az építkezéseihez szükséges négyszáz vagon vasrudat kartellárakon alul adni, Angliából hozatta be az egész négyszáz vagon vasat, nem kis meglepetésre a cseh vaskartellnek és maguknak a hivatalos cseh ipari tényezőknek.

Bata üzleti politikája, ugylátszik, világszerte sikerrel veszi fel a versenyt a fordizmussal, mert míg Ford az első

komolyabb gazdasági válság következtében a legnagyobb nehézségekbe került ugy a saját, mint az egész amerikai ipari szervezetnél, Bata a nagy gazdasági krízis ellenére is minden zökkenő nélkül továbbfejlesztette hatalmas ipar-telepeit.

Hetvenezer alkalmazott — ötven millió pár cipő

Az egykori szegény zilni cipészfiu ma hetvenezer főből álló munkás- és tisztviselő hadsereg korlátlan irányítója és a vezetése alatt álló üzemek naponként százharmincezer pár cipőt, harisnyát, hó- és sárcipőt, konzerveket és konfekcionált áruk tömegét állítják elő. Egyes hírek szerint, Bata naponkénti tiszta jövedelme 9—10 millió lei és azt a közel hárommilliárdos évi keresetét szüntelenül újabb és újabb munkástömegek munkábaállítására fordítja. Munkarendszere a legteljesebb üzemi ellenőrzést teszi lehetővé, mert az egyes üzemi osztályok teljes felelőséggel adják tovább az általuk kezelt anyagokat, viszont az elért üzleti haszonnak egyrésze a termelésben résztvevő összes tényezők közt oszlik meg. A legteljesebb egyéni felelősség és a felelősség ellenében a haszonban való részesedés az a két emeltyű, amivel a Bata-munkások maximális munkateljesítménnyel teszik olcsóvá a Bata-üzemek termelését. Zlinben ötnapos munkahéttel dolgozik, viszont a munkanap tizenkétórás, közben megfelelő szünetekkel, sporttal és üdüléssel. Kétségtelen, hogy Bata rendszere valóságos ipari forradalmat jelent a munkaracionalizálás mai korszakában és elindítja a racionalizálás alapján jelentkező önköltségsökkentés ilyintén az alacsonyabb ár-szint kialakulásának.

Fuccs a Csodaországban, a Táncpalota eljárta haláltáncát és Rio Rita most kísérletezik

Harctéri jelentés Berlin éjszakai frontjáról

(Levél az Erdélyi Élet szerkesztőségéhez)

A lokáloknak is megvan a maguk sorsa és ez a sors néha meglepő gyorsasággal beteljesedik.

Pár hónap előtt a Kurfürstendamm végharsogó rádió bömbölte világgá: megnyílik a „Wunderland“, a legcsodálatosabb és legolcsóbb, a legváltozatosabb és legszínesebb berlini lokál, mulató, kávéház, tánchelyiség bár, söröző minden egyben és ami még több: Sorrento és Bali, Velence és Tohió, öt világrész minden szépsége egyesítve egy helyiségben, koncentrálna a Kurfürstendamm kellős közepére és a világkörüti ut a Wunderlandon keresztül összesen 30 pfennigbe kerül.

CsodaországnaK fuccs

Persze a valóság, bár a tulzsufolt projektumot a magyar Pán József művészete minden megvalósíthatót megvalósított, messze elmaradt a reklámhymuszoktól. Tulsokat akartak, tul diszesre öltöztették a portást, tulsok körképet festettek a falra, tulsok hangulatot teremtettek, de a berlinieknek, — itt eleinte minden tetszik — tetszett a dolog. A vállalkozók, így tudja a fáma és ezuttal a fáma megfelel a tényeknek, másfél milliót öltek be Csodaországba, melyre a rendőrség megadta az ideiglenes italmérési koncessziót. De a többi kurfürstendammi vendéglős és mulatótulajdonosok összeáltak, a sajtó egy része társukká szegődött, újabb és újabb vizsgálatok különböző hibákat és tévedéseket állapítottak meg, végül a városi tanács illetékes bizottsága viharos tárgyalás után a Wunderlandtól megvonta a koncessziót. A csodaországnaK fuccs. Még két hetük van, — ennyit adtak az illetékesek nagy kegyesen — azután megáll a mozgólépcső, elkopnak a Sorrento pálmái, elhervadnak a narancsligetek, száznegyven alkalmazott elveszti munkáját, két vállalkozó pedig másfél millióját.

A Táncpalota haláltánca

Ez legalább gyors halál. Olyan gyors, mint amilyen az élet volt. B Palais de danse haldoklása évtizedes virágzás után évekig tartott. Palais de danse... háború előtti Berlin-látogatók még ma is sokatmondó mosollyal emlékeznek vissza a császári főváros modern életének centrumára. Ezer gáláns kaland, számtalan nagy kokott tündöklése, számtalan snájdig tiszt eladósodása fűződik az ezer és ezer éjszakák megért termekhez. A Palais de danse haladni próbált a korrallal. Megmodernesedett, csinosodott, tulpróbálta ragyogni fiatal vetélytársait. De az éjszakai világában az öregség nem számít erénynek. Hiába kíséreltek meg mindent vorovoni kedvű vállalkozók, csak rosszul informált vidékiek, mult emlékeket kereső öregurak maradtak hűek a számtalan kupléban megénekelte táncpalotához. Az utolsó tulajdonos, Peter Stüber, már egymárkás terítékkal csábitgatott. Ez sem használt. Néhány nappal ezelőtt, mialatt még unatkozó párok és álmos szépségek üldögéltek az asztalok körül, megjelentek a végrehajtók, elcipeltek minden elcipelhetőt. Csak az üres falak maradtak, elmult éjszakák szépségének néma tanui.

Delphi elcsendesült

Szívósan küzd az életéért a Delphi-Palast. Két vagy három esztendővel ezelőtt a Zoo-pályaudvar közelében építették fel ezt a minden csodavilágnál nagyobb csodát, a szórakozásnaK nagyipari üzemét, mely antik keretben, klasszikus oszlopok és kevésbbé klasszikus szobrok harsogtatta tiz

zenekarának szakszofonjait. A régi Hellasba való visszatérést a Kurfürstendamnnak borsos árakkal kellett megtízítenie. Pezsgőkényszer, frakk és szmóking uralkodott a tündéri csillogású termekben. Az új Hellas hamarabb elbukott, mint a régi. De mint egykor Spárta harcolt Athén ellen, úgy viaskodtak egymással a póruljárt vállalkozók, mindenki menteni akarta pénzét, díjbirkózókat szerződtetek egymás kidobálására és a harcias hangulat az amugy is gyéren özőnlő közönséget a minimumra apasztotta. Végül minden csendes lett Delphi körül. Ijesztő némaságban és sötétségben meredt elhagyott, árva foltként a Westen ragyogásában a hatalmas épület. Aztán újra megnyitották. Szerény kávéházként, bridgedélutánokkal, illedelmes polgári tánccal a mai Delphi olyan messze van a régítől, mint a régi Delphi volt — a még régebbitől.

„Perverzítás“ egy krigli sörért

A Berlinben szórakozó idegen nem elégszik meg a nagyvárosok szokott szenzációival, hanem a bűnös és romlott Berlint keresi. A romlottságot és perverzítást óvatos adagokban az Eldoráló szállította, ahol öreg férfiszabók ötmárkás „felleptidij“ ellenében kivágott női toalettkben kellették bájaikat és egy-egy szenvedélyes csókot illesztettek a b. feleségük körében söröző családapák kopasz fejére. Néhány elszikkadt nőnemű lény szmokingban vihancolt körül, nőimitátorok basszusba csukló hangon „pikáns“ kuplékat énekeltek. És miután mindezekért a gyönyörökért csak egy sörárát kellett megfizetni, az Eldoráló valóban eldoráló lett tulajdonosa számára. Csakhogy a tulajdonos összeveszett üzletvezetőjével, akinek agyából az Eldorádó stílusának ötlete kipattant és a meggazdagodott üzletvezető újabb álnöket és férfiimitációkat szerződtetve, egy másik Eldorádót nyitott meg, a régi közvetlen szomszédságában. Egy teljes évig folyt a két Eldorádó harca a bíróság előtt, míg végül a szellem győzött az anyag fölött: a bíróság a nagy ötlet szellemi atyjának adott igazat és ezentul csak az új nevezheti magát büszkén az egyedüli, valódi, szabadalmazott Eldorádónak.

Színészek a vendéglősipar élén

Mialatt a vendéglősök egyre-másra tönkremennek, művészek a vendéglősséget még mindig jövedelmezőbb mesterségnek látják, mint saját hivatásukat. A Kurfürstendamm környékén egész sereg lokál került új gazdáik kezére, akik mind a berlini színpadok ismert alakjai. Az öreg Viktor Schwanneck volt az első művész-kocsmájával, soron következett a kerekded Henry Bender, aki saját gömbölyűségével csinál reklámot főztjének; Teddy Bill, a moziszínész is lokáltulajdonos lett. Käthe Erholz, Nelsonnak, az ismert slágerkompoistának a felesége, férje kabaréjának tőzsomszédsá-

gában nyitott vendéglőt, Erika Glässner, a jőnevű dizőz és színésznő a Kleiststrasséban telepedett le bárjával. Csakhamar a külföld is megirigyelte a berlini művészek vendéglős-karrierjét. Néhány nap óta a Tauntzienen csillognak egy új bárnak, a Rio Ritának fényreklámjai. De még ezeknél is csábítóbb a tulajdonos személye, aki nem más, mint a slágerszárnyakon világhirre kapott délamerikai táncosnő, Rio Rita maga.

Ez a legújabb harctéri jelentés Berlin éjszakai frontjáról.

R. L.

Alkalmi darabok

Ez a cím már megint nem jó.

Egészen biztos, hogy aki elolvassa, azt fogja hinni, hogy az alatta következő sorokban iskolai évszázóünnepélyekre írt, avagy tűzoltófecskekendők felavatása alkalmából eljátszott helyi vonatkozású színművekről lesz szó, mint kacagató ujdonság, görögtüzzel. Avagy az is lehetséges, hogy azokra a magánhirdetésekből kőzzétett, kissé molyos szalంగarnitúrákra fognak Önök gondolni, amelyeket úgy hirdetnek, hogy „előnyös árban megszerezhető alkalmi darab.”

Pedig mit csinálják? Mégse tudom másképp nevezni azokat az izéket, amelyekről ezután megemlékezni óhajtok.

Mert ott van az az én piroscsikos, de alapjábanvéve fekete anyagu ötesztendő ruhám, amelynek semmi más baja sincs, csak éppen az, hogy a nadrágja egy kicsit csillogóra van iltve, aminek következtében kisebbik fiam valósággal sikolt az örömtől, amikor felveszem, mondván:

— Felvetted a sép világitós nadrágot . . .

Ámde, sajnos, az ő örömökre éhes gyermeki lelkének ennek ellenére is csak ritkán szoktam a világitós nadrág gyönyöreit megszerezni, amennyiben ez a ruhám szintén az alkalmi darabok közé tartozik, mert csak olyankor szoktam magamra huzni, amikor valamelyik olyan színház igazgatóságához megyek, amely bizonyos mennyiségű pénzzel tavaly június óta tartozik. Bemegyek az igazgatósághoz és aszondom neki:

— Látja, direktor ur, ilyen ruhában vagyok én kénytelen jární és még most se tudom magától megkapni azt az ezer leít . . .

— Hjaja — sóhajt a direktor szánakozva és egy banít se fizet. Mire én hazamegyek, levetem a világitós nadrágot és elteszem a legközelebbi ilyen siránkozási alkalomra. Mondjuk olyankorra, amikor adót megyek lealkudni. Ámbár ugysis hiába, mert nem engednek el semmit, de mindegy, ez semmit sem változtat azon a tényen, hogy a világitós nadrág mégis csak ugynevezett alkalmi darab.

Mint ahogy alkalmi darab egy rosszul szabott zsemlyeszínű tavaszi kabátom is. Két okból. Először, mert mindig olyankor szoktam felvenni, amikor kirándulni megyünk, ugyanis már másra nem igen való, csak arra, hogy az ember leteritse a földre és a gyerekek bezsirozzák, másodszer azért alkalmi, mert minden tavasszal kombinációba jön, hogy mi volna, ha az ember tisztítóba adná és a nagyobbik fiam új tavaszi kabátot kapna belőle? De aztán mindig másból kap tavaszi kabátot és a zsemlyeszín remekmű évről-évre eltevődik, mint alkalmi darab.

Alkalmi darab a feleségem egyik rémes kalapja. Állítólag olyankorra vette, amikor piacra kell menni. Hogy miért kell piacra olyan szörnyű kalap, azt nem tudom, de viszont az is igaz, hogy eddig még soha nem láttam rajta, csak olyan alkalmi darab.

Azután vannak egészen más természetű alkalmi darabok. Olyanok, amiket bizonyos alkalmakkor tényleg használnak is.

Van vagy husz-huszonöt darab régi zsilettpenge. Használják alkalmilag filc- és szőnyegáru vágására nagyobbik fiam irkájába esett pocák kivakarására, továbbá arra a dologra is, már tudni tetszik ugye, amikor az embernek a cipőben fáj a lába, de az ember azt óhajtja, hogy ne fájjon.

Egy régi fogkefe. Cipőfehérítés céljából.

Egy félszáru olló. Vagy konzervdobozt kell vele kinyitni, vagy esetleg az olyan dugót, ami dugóhúzóval nem jött ki, addig piszkálni kifelé, míg ugyancsak nem jön és akkor az ember mérgében belenyomja az üvegbe.

Tíz méter rádiódrót. Olyankor feszítődik ki, amikor több a kimosott ruha, mint a szárítókötél befogadóképessége, ugyanis a közönséges vastag spárgára nem meri az ember ráakasztani, mert esetleg leszakad, míg ellenben a rádiódrót egyrészt nem fogja meg a ruhát, azonban másrészt szintén leszakad, de ezt az ember igazán nem hitte volna.

Olyan kifliformájú, lágyszőrű kalapkefe. Minden elutazás előtt előkerül, mint olyan kefe, amely kitűnően elfér a zsebeidben, fiacskám, igaz viszont, hogy hullik a szőre és ennél fogva mindig elő kell kotorni a másik kefét, hogy lehessen kefélni azokat a szőröket, amiket az illető kikéfélt tárgyakra ez az alkalmi kefe ráragasztott.

Nem hagyhatom megemlítés nélkül az alkalmi darabok sorában azt a holdvilágos tájképet, ősszel, amely csak olyankor akasztódik ki a falra, amidőn az illető eljön. Már tudniillik aki festette.

Ugyane csoportba tartozik egy kőből készült óra. Napoleonat ábrázolja és a gyomrán egy számlap van elhelyezve, mutatókkal. Nászajándék. Olyankor mindig ki kell rakni, amikor az illető eljön. Már tudniillik aki nászajándékozta.

A többi most hirtelen nem jut eszembe, de majd alkalomadtán azokat is felsorolom.

Jó?

—n—n.

Érzékszalódás

Hát azért ez hihetetlen, kérem.

Mindig tudtam, az ember nem bizhatik meg százszázalékosan az érzék szerveiben. Hogy előfordul vele olyasmi, hogy ott van valami az orra előtt és nem látja meg, hogy ott mondanak valamit a füle hallatára, nem hallja, ott csinálnak valamit a közvetlen közelében és nem vesz róla tudomást.

Na, de, hogy ez az emberrel lépten-nyomon előforduljon, hogy úgyszólván ne legyen egy pillanata se az életének, amidőn érzékszervei helyesen közlik vele a világ eseményeit, erre a megdöbbentő tényre csak a legutóbbi időben jöttem rá.

Azt is megmondom, hogy hogyan.

A multkoriban sétálok az uccán egy barátommal, akit a földkerekség legszavahihetőbb, legegyszerűsebb emberének ismertem eddig, akinek a száját soha, de soha egyetlen egy olyan szó se hagyta el, amit hazugságnak lehetne minősíteni, sőt, ami csak egy hajszállal is eltért volna a legvakítóbb világosságu igazságtól.

És ez az én barátom a legnagyobb megdöbbenésemre azt mondja egy mellette haladó hölgynek:

— Kezeit csókolom, Nagyságos Asszonyom.

— Mit csinálsz? — mondom.

— Semmit — aszondja — csak köszöntem.

— Na, de — mondom — úgy hallottam, mintha azt mondtad volna neki, hogy a kezeit csókolod.

— Na igen — mondja — persze, na és?

Nem feleltem a barátomnak, hanem kissé szégyenkezve hallgattam el. Meg voltam győződve arról, hogyha ez az én barátom azt mondja valakinek, hogy ezt, meg ezt teszi vele, akkor az bizonyára úgys van. Ha ő azt mondta annak a hölgynek, hogy a kezeit csókolja, akkor bizonyára csókolta is, csak én, valamilyen misztikus oknál fogva, nem vettem észre ezt a kézcsókot, nahát hihetetlen — mondom magamban — hogy az ember hogy csalódik néha.

És azóta úgy csendesen figyelni kezdtem ezeket a dolgokat.

És egyre fokozódó megdöbbenéssel eszméltem rá, hogy amikor én ragyogó tisztának látom az íróasztalamat, akkor a feleségem azt mondja házam alkalmazottjának, hogy:

— A nagyságos ur aztalán már megint újjnyi vastag a por.

És azután észre is vettem rajta valami kis port és odatettem az ujjamat, hogy összehasonlitsam, de határozottan nem tűnt fel nekem a por olyan vastagnak, mint egy ujj, hát mit tetszik szólni hozzá?

Továbbá utaztam egyszer anyámmal a villamoson és a kalauz azt mondta neki, hogy már lejárt a jegye, mire anyám kijelentette nekem, hogy majd elsülyed szegyenében és én — ó csodálatos — még annyit sem vettem észre, hogy a szegyen következtében csak egy milimétert is beljebb süppedt volna a villamos padjába.

Sőt, amikor anyósom azt mondta nagyobbik fiamnak, hogy milliószor megmondtam már neked, hogy ne ugrálj le a lépcsőről, mert egyszer leesel, hát őszintén be kell vallanom, hogy bárhogy számítgatom is fiam életkorát, mindig úgy jön ki, hogy, az anyósom egyebet sem csinált volna, csak fiam születése óta mindig ezt az egy mondatot mondta volna neki, akkor se jönne ki, csak ötszázhetvennégyezer.

Amikor a borbélyom azt mondja, hogy: egy perc, nagyságos uram, azonnal készen vagyunk, nekem mindig úgy tetszett, mintha az általa bementett egy perc egy fél-óraig tartana.

Vizont amikor Stanci néni elment, apósom gyomrán hiába kerestem bárminemű nyilást, egyáltalán nem látszott semmi, pedig apósom határozottan azt állította, hogy Stanci néni már megint lyukat beszél a hasába.

Feleségemmel bementem tegnap egy üzletbe és mindenféle szöveteket rakatott ki maga elé és aztán, amikor már egész hegy volt előtte, akkor azt mondta, hogy köszöni, majd legközelebb megint benéz és amikor kimentünk, a kereskedő azt mondta, hogy alászolgálja, volt szerencsém, pedig én azt hittem volna, hogy ez alkalommal nem volt neki szerencséje.

Meg aztán itt van ez a dolog a bőrrrel. Hogy járt nálunk egy rendkívül szemtelen ember és míg egyik családtagom azt állította, hogy vastag bőre van, a másik épp ellenkezőleg, azt mondta, hogy nincs neki bőr a pof... , na mindegy, elég az hozzá, hogy én, mint pártatlan harmadik, úgy vettem észre, mintha se vastag nem lett volna az a bőr, se vékony, csak olyan normális bőr lett volna a pof..., na mindegy.

Azonban legjobban megrémített a tegnapi megfigyelésem. Ezt saját magamon figyeltem meg. Rájöttem, hogy nemcsak, hogy azt nem tudom érzékelni, mit mások cselekszenek, hanem még a saját ténykedéseimről sincs a leg-halványabb fogalmam sem.

Bennjártam ugyanis az adófelügyelőségnél, ahol értesítettek, hogy az adómat a duplájára akarják emelni, mert ők valahogy felmondtak nekem és én nem mondtam fel nekik, azonkívül ők rögzítettek valamit, amit én, ugylátszik, nem rögzítettem.

Mire kijöttem és azt mondtam, hogy jó napot kívánok.

Én közben egyáltalán nem éreztem úgy mintha tényleg jó napot kívánnék nekik.

Hát nem csodálatos?

Nagy a lodrászszámla, édesem . . .

— Sokallom a kiadásokat — szölt a férj zordonan, — de nem is csodálom, amikor ilyen tételeket látok itten: ondolálás negyven lei. Fölvetem a kérdést, miért kell nekünk negyven leiért ondoláztatni magunkat?

— Pardon, mi nem magunkat ondoláztatjuk. Hagyja ki a fegyvertárából ezt a gyá-moltalan általánosítást. Itt én ondoláztatok és remélem, nem közömbös magára nézve, hogy a felesége rendes fejjel járjon-keljen a világba, vagy talán azt akarja, hogy úgy nézzen ki, mint akit a szénaboglyából huztak ki?

— A világért sem.

— Nahát akkor ne fájjon a maga feje az én fejem miatt, angyalom, inkább az enyém fájhatna a magáé miatt, mert a multkor, hogy betekintettem a noteszébe . . .

— Csak nem?

— Csak igen. Mondom: amikor betekintettem, ott találtam a magánköltségvetései között ezt a tételt, hogy aszongya: borotválkozás március hóra háromszáz lei. Hát ezt meg én sokallom.

— Várjon csak . . .

— Nem várok. Sokallom, igen sokallom. Mondja, miért nem borotválkozik maga itthon?

— Haha, hogy miért nem borotválkozom itthon? Mert a gyehenna gyötrelme az itthoni borotválkozáshoz képest valóságos kéjmámor. Emlékezzen vissza, a multkor magam borotválkoztam egy vasárnapon. Összecsaptam önmagammal a tüskör előtt, a beretva utján. Mit mondjak? Ugy nyuztam magamat, mint a cigány a malacot, huztam a képemen a bőrt és hersegtettem a szórt. A kés mindenütt fájt, de csak itt-ott fogott, mint az amerikázó marokszedő és keces kis pemzliket, szakállbarkákat, bajuszcserjéket hagyott el dult képem tarkóján. A pemzliket eltüntetendő, svéd technikára tértem át, haránt huztam a pengét és alulról fölfelé tologattam, ezt az alkalmi bugylibicskát. Alkalmat mondok, mert a szakállpemzlik tekintetében bicskának bizonyult, beretvának viszont egyebütt és úgy összevagdalt, hogy képem végül is egy fasiozottal fuzionált k-fének nézett ki. Én azonban joggal vetem fel a kérdést, hogy maga miért nem ondolál idehaza?

— Haha, hogy miért nem ondolálok a hajamat itthon? Mert a házi ondolálás sajátja az, hogy a haj nem kunkorodik tőle, hanem kinyulik. Az ember fogja azt a sütővasat, rácsavarja a hajtincset és bodorit. Bodorit, bodorit és a végén elveszti a fodrosnak hitt bodros fodort és erre úgy állanak a hajszálai, mint a hegedűhur. Mint a tüskék úgy merednek és egyszerre meggyfaillat tölti be a levegőt, mert az ember akkor veszi észre, hogy az öltözőasztalka lapjára

tette a forró vasat, amitől a megégett politur felkunkorodott, a haja viszont kinyult, rémesebb lett, mint volt.

— Lássá, én konciliáns vagyok: javasolom tehát, hogy maradjon minden a régiben. Magának nem jó a sütővasa, nekem meg nem jó a borotvám.

— Pardon, én meg viszont tárgyilagos leszek: a borotva igenis, jó.

— Honnan tudja?

— Hát azt se tudnám? Hiszen arról faragom a ceruzámat!

— u —

Szüntesse meg Aradvárosa a tisztviselőpereket!

Már többizben megemlékezett az „Erdélyi Élet“ arról a tisztviselőellenes mentalitásról, mely az aradi Városháza tornya alatt évek óta uralkodik. Nem hisszük, hogy volna a világon

még egy hatóság, vagy vállalat, mely ellen annyi pert indítottak volna alkalmazottjai, mint Aradvárosa ellen. Megegyezéssel már régen el lehetett volna intézni az ügyet, de vezetőink nyakasága a legfelsőbb forumokig visz minden pert. A polgárság bőrére, a mi költségünkre.

Itt volna az ideje, hogy véget vessenek ennek az áldatlan harcnak, melyre csak ráfizetni lehet.

Három különféle pertömég vár döntésre

Az első pert már elvesztettük: a közüzemi tisztviselők lakbérpótlékát a Semmitőszék is megítélte a várossal szemben. Ez volt azonban csak a legkisebb per. A közüzemi tisztviselők lakbére mindössze kb. 700.000 lej, amit most visszamenőleg ki kell fizetni. A perköltség sem sok, alig 40.000 lej, mert csak egy próbapert vittek végig az összes forumokon.

A második perkomplexum, melyben az ítélethirdetést a mult héten halasztotta el a Semmitőszék, június havában kerül uj. döntő tárgyalásra. Ez mintegy 70 per kb. 16 millió lej értékben. Indító oka tulajdonképen az volt, hogy Arad városa az ugynevezett Titulescu-féle pótlékot nem csatolta a törzsfizetéshez 1922-ben, amikor az állami tisztviselőkét csatolták. Ezáltal megkisebbitette azokat az egyéb pótlékokat, melyeket százalékos arányban a törzsfizetés után számítanak és fizetnek ki. Az ország többi városai és megyéi azonnal megkérdezték ebben a kérdésben az illetékes minisztériumot, amelynek válasza után egyöntetűen jártak el és a Titulescu-pótlékkal megnövekedett törzsfizetés után számolták el az

egyéb fizetési pótlékokat. Aradmegye is így járt el, csak a város urai nem kérdeztek senkit, hanem hagyták perre menni tisztviselőiket. És még ma is folytatják a pert. Pedig semmítőszéki döntvény, pénzügyminiszteri rendelet, sőt törvény is van már, mely a tisztviselőknek ad igazat.

Semmi kilátása sincs a városnak, hogy pernyertes legyen

A legfelsőbb Semmítőszék ugyanis még 1926.-ban kétféle is kimondta különböző nyugdíjperekben, hogy a Titulescu-féle pótlék a törzsfizetés kiegészítő része. A pénzügyminiszter ezen döntvények alapján ugyanabban az évben elrendelte, hogy a nyugdíjilletékeket a Titulescu-pótlékok után is fizessék be. Ezt az aradi városi tisztviselőktől is levonják azóta, de mégsem tekintik a Titulescu-féle pótlékot törzsfizetésnek. Azaz, dehogynem! Hiszen épen az az érdekes, hogy már 1930. január elseje óta a város is felemelt pótlékokat fizet, de az elmaradtakat mégsem akarja megtéríteni. Pedig ezzel az eljárással maga is elismeri, hogy a tisztviselőknek van igazuk. Ehhez különben az 1929. évi nyugdíjtörvény óta kétség sem fér, mert ez a nemzeti parasztpárti törvény határozottan kimondja, hogy a Titulescu-féle pótlék a törzsfizetés integráns részének tekintendő.

Mire való ekkor ez a sok per? Csak arra, hogy a költségek növekedjenek? A 16 milliós perben már legminimálisabb számítás mellett is van negyedmillió lej perkötség, pedig itt is csak próbaperek folynak.

A legtöbb költség terheli eddig a harmadik pertőmeget, mely 52 darabból áll és május 5-én kerül a Semmítőszék elé. Ezeknek költsége eddig 550 ezer lej. A perek tárgya az előléptetésekkel nem arányos fizetésemelések voltak. A táblán már itt is nyert ügyük van a tisztviselőknek, mert törvény mondja ki, hogy a köztisztviselő rangjához mért fizetésben részesítendő. Ezzel szemben Arad városánál lehet valaki irodavezető is irthokai fizetéssel. A leglaikusabb ember is beláthatja, hogy ez abszurdum.

Ujabb perek magját vetették el e héten

A tisztviselő ellenes szellem azonban tovább tombol a Városházán. És pedig sokszor a takarékoság és humanitás álarcába öltözve. Például e héten is furcsa döntést hozott a permanens bizottság. Azt határozták, hogy a tavalyi felemelt lakbérpótlékot ezidén is megadják a tisztviselőknek, de ha elvesztik a pert, vagyis a régi különbözeteket ki kell fizetni, akkor ebből levonásba hozzák a felemelt lakbéreket. Eltekintve attól, hogy ilyenformán amit az egyik kezükkel adnak, a másikkal visszaveszik, ez az eljárás újabb perlavina okozója lehet. Vannak ugyanis olyan tisztviselői is a városnak, akik még annakidején nem voltak városi szolgálatban, ennél fogva nincs is perük a város ellen. Ezekről tehát nem

lehet majd levonni a most felemelt lakbérpótlékot, mert nincs követelésük. Elő fog állni tehát az a helyzet, hogy egyes tisztviselők magasabb lakbért kapnak, mások kevesebbet. Előre megjósolható, hogy ezek nem hagyják magukat és a megnyert perek által felbátorítva, újabb pereket fognak indítani. Így nem lehet sohasem rend, megelégedés, így nem folyhat alkotó munka az aradi Városházán.

Ki fogja fizetni a költségeket?

Már felvetődött az a kérdés is, hogy ki fogja fizetni a perköltségeket? A polgárság e, vagy pedig az anyagi felelősség törvénye alapján azok, akik a perek okozói és meg nem szüntetői voltak, tehát a polgármester, az állandó választmány és a városi tanács?

És felvetődik az a kérdés: miért? mi szükség van erre? Mi volt az oka annak, hogy nem akartak fizetni akkor, amikor már jól tudhatták, hogy fizetniök kell? Amikor már tudniok kellett volna!

Lehet, hogy rövid idő múlva újonnan választott tanács veszi át a város feletti hatalmat és akkor, a most ottlevőknek számot kell adniok: miként sáfárkodtak a város vagyonával, a polgárság pénzével. A tisztviselő-perek megszüntetése mindenesetre megkönnyitené ezt a számadást.

Lendvay Ferenc.

— **„Hogyan éljen a szivbajos ember?“** Szivbaj, érelmeszesedés, vérnyomás. Dr. Bodon Károly egyetemi tanár kitűnő könyve karácsony hetében jelent meg és már is, alig 10 hét múlva, a mű harmadik kiadása fekszik előtünk. E szokatlan könyvsiker nemcsak amellett bizonyít, hogy a könyv tartalma jól van megválasztva, hanem amellett is, hogy e mű hézagot pótol a népszerű orvosi irodalomban. Tartalma igen gazdag, felölel mindent, ami a tárgy körébe tartozik. Rövid bonctani bevezetés után ismerteti a szivbajok keletkezési módját, tüneteit és a különféle kezelési eljárásokat. Felette érdekesek a munkára, sportra táplálkozásra, szeszitalokra, dohányzásra, nemi életre, a házasságra és az általános életrendi szabályokra vonatkozó fejezetek. A tudós szerző tárgyalja ezenkívül a magas vérnyomást és korunk remét, az érelmeszesedést. Nagy érdeme a műnek, hogy különös súlyt fektet a betegek lelki kezelésére, miért is, ami a legtöbb ily fajta műből hiányzik általában az olvasóra a felvilágosítás mellett nagyon megnyugtatólag hat. Bodon tanár szerencsésen megtalálta azt a módot, mikép kell komoly, tudományos dolgokat könnyen érthető, szinte élvezetesen előadni. A mű Novák Rudolf és Tsa cég kiadásában jelent meg és ára csak p. 2.60.

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Mese az angol szövetről

A kereskedők, fogyasztók és a hatóságok fogjanak össze a zugkereskedelem ellen

A kereskedelemnek sok egyéb baján kívül legnagyobb sérelme: a zugkereskedelem. Minél rosszabbak a viszonyok, annál jobban elharapózik ez az iparág, mely ellen egyöntetűen kellene védekeznie a kereskedőknek, a fogyasztóknak és a hatóságoknak. Mert a zugkereskedelem ártalmas a fogyasztóra is, akinek rossz, silány áruját adja el drága pénzen és ártalmas az államra, melyet a megcsökkentett jövedelmű legális kereskedő adójától foszt meg, holott ő maga nem adózik.

A zugkereskedelem legjobban tombol a textilszakmában. A házaló ügynökök légiója árasztja el a várost és a falvakat. Mindenkit felkeresnek „valódi angol” szöveteikkel, amelyeknek legnagyobb része sohasem látta Angliát. De az angolok sem őket. Hiába mutatják rajtuk az „eredeti gyári” szegélynyomást, szakértők könnyen megállapíthatják, hogy ezt Bukarestben nyomhatták rá a silány minőségű árura. Az ügynökök rábeszélő képessége legtöbbször leveszi lábáról az avatlan, vagy nem eléggé energikus fogyasztót, aki azután elpártol régi, megbízható szövetereskedőjétől, vagy szabójától és a zugkereskedőnél szerzi be ugyis redukált szükségletét. A kereskedő és a szabó pedig — tönkre megy.

Pedig ha valaki valódi angol szövetet akar, megkaphatja azt a legális kereskedőnél, sőt régi szabójánál is. Csak meg kell fizetnie. Ezzel szemben azonban tisztába kell jönnünk avval is, hogy nemcsak az angol szövet jó. Elsőrendű szöveteket gyártanak a csehszlovák, magyar, sőt a belföldi textilgyárak is. Van néhány minőség, amelyben felülmulják az angolokat. Hogy ezek az áruk olcsóbbak, abból nem következik, hogy rosszabbak is, mert ha az angol munkás keresetét összehasonlítjuk a belföldiével, mindjárt szemünk elé tűnik, hogy mennyivel olcsóbban gyárthat egy középeurópai üzem, mint az angol. A gyapju pedig nem angol termék, a brit birodalomban sem olcsóbb, mint nálunk, sőt.

A sulyos világválság duló viharában mindenki jól nézze meg, mire adja ki pénzét. Ha jót akar tenni saját magának, embertársainak, az országnak, akkor vásárolja szövetét ezentul is régi, megbízható cégénél. Ne dőljön be senki a zugkereskedőnek! A hatóságok pedig lépjenek fel kellő eréllyel a kereskedelem mételye ellen, mely aláássza az állam fenntartóit.

— JÉGELŐFIZETÉSEKET felvesz Reusz Sándor-cég jéggyára, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon. 141.

A mesterséges szem, mely megtanította az embereket látni

Az „Erdélyi Élet“ fotoriportokat közöl, fényképészeti rovatot nyit és állandó fényképkiállítás rendez

**Kezünkben a proléta hatalma, mellyel megállította a napot
— Munkára fel! —**

A mesterséges szem : a fényképezőgép lencséje új korszakot nyitott meg az emberiség kulturtörténetében. A perspektiva törvényei egyszerre pontosan megállapíthatók lettek, új szépségeket fedeztek fel, sőt új művészetek keletkeztek a fényképezőgép segítségével. A mesterséges szem megtanította az embereket **látni**. Megláttatott olyan dolgokat, amik mellett azelőtt észrevétlenül siklott el tekintetünk.

A fénykép először mutatta meg igazán, hogy milyenek vagyunk. És kiderült, hogy senkisé is olyan, amilyennek képzei magát, de még csak nem is olyan, amilyennek mások látják. A fényképezőgép megmutatta nekünk mindenekelőtt az emberi arcot. Azután tovább ment

és megmutatta a dolgok, a tárgyak valódi képét. És közismertekké tette a formák szépségeit, amiket annakelőtte csak a kiválasztott művészek éles szeme fedezhetett fel. Végül pedig a filmművészetben megalkotta a képekkel való beszédet, a képek művészetét. Azóta ugyszólván egész gondolkozásunk átalakulásnak indult: szavak helyett elkezdtünk képekben gondolkozni. A filmen egy néma ajtó, vagy egy rácsos ablak többet fejezhet ki, mint amit egy hosszú óda mondhat nekünk. A sok élvezetes órát, amit a moziban töltöttünk, mind a fényképezőgépek köszönhetjük.

Az „Erdélyi Élet“ az új idők szellemét érezte át, amikor helyet akar adni a legkorszerűbb művészetnek: a fényképezésnek. Mert a fényképezés ma már igazi művészetté emelkedett. Mégpedig nemcsak a kidolgozásában, hanem magában a felvételben is. Egy szemétdomb képét láttam egyszer egy külföldi folyóiratban: sohasem fogom elfelejteni a csodálatos formákat, akár valamely nagy festőművész alkotását. Ma is előttem van a nagyváros eldobott anyagainak néma beszéde, amely arról a fényképről áradt felém.

Miben áll az „Erdélyi Élet“ akciója? Következő számtól kezdve elkezdjük a fotoriportok közlését, amelyet a romániai sajtóban mi honosítunk meg először. Azonkívül arra kérjük olvasóinkat, hogy jól sikerült fényképfelvételei-

ket küldjék be hozzánk, mi azok egy részét leközöljük lapunkban, a többiből pedig állandó kiállítást rendezünk a Bloch H. cég főuccai kirakatában.

Ezenkívül állandó rovatot nyitunk a fényképészeti kérdések megvilágítására, mely rovatban a szakközleményeket Bloch Janka, a kiváló aradi fotoszakértő fogja írni. Ezzel, ugy hisszük, nagy szolgálatot, sőt nemes missziós munkát végzünk a romániai fényképészet fejlesztése érdekében.

Azt akarjuk, hogy a mesterséges szem mindenkinek jó barátja, kisegítő társa, szórakoztató sportja legyen, melynek segítségével művészi érzékét fejlesztheti a jövő kor új meglátásainak élvezetei felé. A fényképezés ideje elérkezett. Aki teheti, igyekezzen megörökíteni magának és embertársainak azokat a szépségeket, amiket meglátott, de amelyek a pillanat elmúltával el is tűnnek. Kezünkben a proféta hatalma, mellyel megállította a napot. Állítsuk meg mi is az idő kerekét és örökítsük meg a muló pillanat szépségeit!

Fényképezés barátai! Munkára fel!

Tavasz a fotográfiában

Csak igen kevés kivételes tehetségű amatőr fényképész van tudatában annak, hogy igazán művészi és festői szépségű tájképeket csak kora tavasszal készíthetünk legkönnyebben anélkül, hogy

a témát és megvilágítást sokáig keresnünk kellene. Ha megfigyeljük most az ég gyönyörű kék színét, a felhők csodás tömörségét, a nap árnyékát, vajjon nem-e önkéntelenül száll fel a sóhaj az amatőr ajkáról: Ah, de szeretném ezt képen megörökíteni magamnak. És mégis, milyen kevés amatőrnek sikerül az élettelen üveglemezre egy igazán tökéletes ilyen felvételt megrögzíteni! Megveszi az elsőrangú fotografáló gépet, kiválasztja a legjobb márkájú anyagot és aztán megy-megy nagy bizalommal gépében

azon hiszemben, hogy hát most már művész vagyok, mert jó a gépem és szép volt, amit felvettem. Helyesen jártam el, mert hisz' kinyitottam a kazetta schieberjét, megnyomtam

az exponáló zsinórt és megint becsuktam a kazettát. Ezután jön a csalódás! A kidolgozás után látja csak a szegény amatőr, hogy vagy semmi sincs a lemezen, vagy néhány ismerőse láb vagy fej nélkül! Felhők is voltak az égen, de nem sikerült „lehozni“. És ezzel már körülbelül be is fejezte művészi pályafutását, elrontva egy csomó filmet vagy lemezt, a hibát természetesen nem saját magában, hanem gépében és az anyagban keresve.

Pedig egy kis türelemmel és akarattal milyen szépen és milyen gyorsan le lehet győzni a kezdet nehézségeit, ha szem előtt tartjuk azt, hogy észszerűen kell bánni itt is kezdettől végig a fényképezéssel, megdoltan beállítani, minden legaprólékosabb szabályt figyelembe venni, már előzetesen tanulmányozni a theroetikáját és akkor az a kis gépecske igazán napról-napra megfogja hálálni gazdájának azt a kis fáradságot és „jó bánásmódot“ amit eddig tőle bizonyára megvont és szeretet helyett inkább megkinozta.

Kedves amatőr társaim, jól figyelmünkbe ajánlom a fent mondottakat és kezdjünk hozzá új bizalommal a tavaszi fotografálásához.

Az „Erdélyi Elet“ legközelebbi számában a fotografálás helyszínével és témáival foglalkozom.

Bloch Janka.

— **Rokkantak és a rheuma.** A rheuma nem ismer társadalmi különbséget, nem ismeri lonszázghatárokat és birodalma az egész világ. Amerre a rheuma jár, megnövekedik a rokkantak listája, amint ezt a hivatalos statisztikai adatok bizonyítják.

Megdöbentő számokat olvasunk Engläder Árpád dr. kiváló szakavatottsággal megírt könyvében, amely „*A rheumás bajok házikezelése*“ (II.-ik kiadás) címmel jelent meg. Rámutat a baj komoly- és veszélyes voltára s arra, hogy a betegség legsúlyosabb formáit a betegek nemtörődömségükkel okozzák. Ismerteti a baj lényegét, kórokozóit és hangsúlyozza a házikezelés fontosságát, mely az orvosi kezelés mellett a gyógyulásnak segítő tényezője. Rheumás betegeknek nélkülözhetetlen hézagpótló munka. A könyv népszerűségére jellemző, hogy az első kiadás pár hónap alatt elfogyott; most jelent meg a második kiadás, mely minden könyvkereskedésben kapható. Ára 2.40 p.

NE MULASSZA EL

ezen soha vissza nem térő kedvezü alkalmat és

VÁSÁROLJON ESERNYÖT, naper-nyöt a
„TRANSILVANIA“

Esernyőáruházban, ahol nemcsak a tüztől megmentett, hanem az összes hibátlan és a legjobb minőségü ernyőket hallatlan olcsó árban árusítjuk. Győződjön meg áruinkról!

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

Jorgáék ugylátszik egész komoly gazdasági programot dolgoztak ki. A spongyaiparban máris jelentékeny konjunktura észlelhető. Értesülésünk szerint az új kormány elhatározta, hogy törölni fogja a felesleges állásokat.

Más. Bankigazgatók panaszojlik, hogy intézeteik pénzbüségben szenvednek. Munkanélküliek és más elesettek szivesen osztoznának szenvedésükben.

— *Más.* Kereskedői körökben beszélük, hogy Rosenberg Artur, a timisoarai Gyapjuipar aradi képviselője, a Minoritalpalotában levő Turul cipőüzlet helyén detailáruházat létesít.

— *Más.* Panaszos levelek igazolják, hogy a timisoarai Bánáti Szanatórium teljes gözzel igyekszik behozni az elszennvedett kriminális költségeket.

— *Más.* Örömmel jelenthetjük, hogy Miclea Sever dr. gyorstempóban halad a felgyógyulás felé. Délelöttönként már napkurázik a Kossuth-parkban s amikor e sorok íródnak, javában drukkol a Ferencváros—Gloria footballmeccs sikere érdekében.

— *Más.* Hazaszállították a Therápia szanatóriumból Guttman Oszkárt is, aki visszanyerte egészségét főként a lelkiismeretes orvosi kezelésnek és kitünő szanatóriumi ápolásnak köszönheti. Nagyszámu barátai remélhetőleg rövidesen ismét körükben láthatják a sokat szenvedett szimpatikus kereskedőt.

— *Más.* Bologa Virgil dr., az aradi orvostársadalom egyik igen kedvelt tagja, eljegyezte Marsieu Justin dr. volt prefektus nagyműveltségű, kedves leányát, Stellát. Ugy a szüloket, mint a jegyes párt valósággal elhalmozta a város szerencsekivánatokkal.

— *Más.* Cégváltozás történt az Oravetz és Holländer fakereskedelmi vállalatnál. Holländer barátságos uton kivált a cégből. — érdekeltségét a faskörökben előnyösen ismert Tauszk Arthur dr. vette át.

— *Más.* Az elmúlt héten szokottnál nagyobb forgalom volt a Therápia szanatoriumban. Róth professzor sulyos operációt végzett Sándor Ferenc könyvkereskedő apósán, Weisz Pál fakereskedőn, akin már sajnos a sikerült műtét sem segíthetett, — ma éjjel meghalt. Kisebb műtétet szenvedett el Szántó Györgyné is, a kiváló író felesége.

— *Más.* A távozó prefektust, Dimitrescu Constantin belügyi vezérfelügyelőt mindannyiunk őszinte szerencsekivánatta kíséri új állomáshelyére, Timisoarára. Kétségtelen, hogy nálánál szimpatikusabb hatásági funkcionárus nem működött városunkban. Kivánjuk, hogy Máicánescu ezredes is kitünő elődjéhez méltóan töltse be fontos pozicióját.

— *Más.* Özv. báró Andrényi Károlynét beszállították a

Pozsgai szanatóriumba. A köztiszteletben álló előkelő ur-asszony súlyos betegségét részvételtjes érdeklődéssel kíséri a város társadalma.

— *Más.* A várvavári tavaszi építkezések ugylátszik mégis csak megindulnak. Beérkezett jelentések alapján közölhetjük, hogy több aradi vállalatnál és pénzügyetnél a közeljövőben újabb leépítkezések várhatók.

— *Más.* Dühöng a gyermekparalízis. Az anyakönyvi hivatal jelentése szerint az elmúlt hetekben több fiatalkoru egyén házasságot kötött.

— *Más.* Egy közismert aradi kereskedő rossz befektetésről panaszkodott barátai körökben. Anyósát az elmúlt napokban befektette az egyik szanatóriumba, ahonnan rövid kezelés után egészségesen hazaszállították.

— *Más.* Aradváros vezetősége hoszu lejáratu kölcsönt vett fel az üzemi pénztároktól, azzal a feltétellel, hogy mi-helyt kedvezőbb mederbe terelődik az adóbehajtás, — visszafizeti a pénzt.

— *Más.* Olcsóbb lesz az élet Aradon. Az Andrényi és Palugyay pezsgőgyárok elhatározták, hogy leszállítják az árakat. A hír különösen a munkanélküliek körében keltett kellemes feltűnést.

— *Más.* Wohlberg Lipót aradi textilkereskedő mintegy hétszázötvenezer lei passziáival fizetéseképtelenséget jelentett. Husz százalékot ajánlott fel a hitelezőknek. Ez is valami. — Előreláthatólag a jövő hétre több meglepetésszerű inzolvencia várható, — az eddigi késedelemnek technikai oka van.

— *Más.* A Bánáti Bankkegyesületet érdemtelen támadások érték, a Munkás Otthon elárvereztetése miatt. A bank vezetősége ebben a sajnálatos ügyben a legmesszebbmenő jóindulatot tanúsítja, amennyben felajánloíta, hogy lemond a kamatokról és csupán a tőke visszatérítéséhez ragaszkodik, — mert hiszen köteles megvédeni a betétesek és részvényesek érdekeit. Az árverést különben megfélebbzték a szákszervezetek.

— *Más.* Gyászol a német nagyipar. Franck Richárd dr., a Heinrich Franck Söhne rt. főnök-igazgatója Berlinben elhunyt. Egyike volt a legképzettebb német szakteknitvényeknek, akinek halála osztálykülömbőség nélkül mély részvétet keltett egész Németországban, de a határokon túl is, ahol csak ismerik vállalatának kitünő márkáját. Negyven évet töltött a gyár kötelékében.

— *Más.* Szenzációs eredménye van a Friss Ujság apróhirdetéseinek. Egy aradi uriember a napokban elvesztett egy kis kulcs csomót. Apróhirdetésben kérte a megtalálót, hogy jelentkezzék a lap kiadóhivatalában. Egy órával a megjelenés után megvoltak a kulcsok, két becsületes szin-padi diszitó találta meg.

Hölgyeim és uraim . . . heti hirelnk közlését befejeztük.

Speaker.

— **Hogy is állunk hát tulajdonképpen az álláshalmazásokkal?**

Balog Andrászt e legnagyobb protekcióval kinevezték a faluba levélhordónak. Balog Andrásban meg is volt minden képesség ehhez a magas hivatalhoz, csak egy baj volt, nem tudott írni-olvasni.

De hát akinek a jó Isten hivatalt ad, annak ész is ad hozzá.

Balog András mindennap elhozta a postáról a leveleket, leterítette azokat a piacon egy pokrócra és a falu népe oda gyűlt, hogy mindenki kiválassza a maga levelét.

Egy napon ott tolongott a levélárók közt a Mózsi korcsmáros is. Turkált a levelekben, ráakadt egyre, ami neki szól és zsebrevágta. Aztán megint turkált és megint talált egy nekiszólót. Sőt aztán talált egy harmadikat is.

Mikor Balog András meglátta, hogy Mózsi zsidó már a harmadik levelet vágja zsebre, éktelen dühre fakad és ráfordul:

— Nem teszi le mingyár azt a levelet, magának három és ott az a szegény Papp Miska már kéthete vár és egyse jut neki...

.....

— **Hogy van az, hogy a városházán bizonyos ügyekben olyan nehezen lehet megtudni a valóságot?**

Kohn utazik a vonaton, szembe vele egy idegen ur ül, aki egy ideig fintorgatja az orrát, idegesen izeg-mozog végül megszólal:

— Ugyan kérem, nem tetszik tudni, mi olyan bűdös itt?

— Fogalmam sincs, — feleli Kohn — ha csak nem az az állott lóhus, ami a kofferemben van.

— Ugy? Hát kegyednek állott lóhus van a kofferjében? Minek az az állott lóhus?

— A feleségemnek az a mániája, hogy álmában folyton oroszlánbögést hall és nem tud tőle aludni. Hallottam, hogy ha az oroszlánnak állott lóhust adnak, abbahagyja a bögést, hát ezért vettem husz kiló állott lóhust.

— No de engedelmet kérek, a kedves felesége csak álmódott arról az oroszlánról, tehát az nem egy igazi oroszlán. Minek kell egy nem valódi oroszlánnak valódi lóhust vinni?

— Csak tessék azt rámbizni. Nem is valódi lóhus az, amit én viszek, csak amolyan imitáció.

— Dehát ha csak imitáció, akkor nem lehet bűdös.

— Hát persze, hogy nem. Nem is az bűdös itt kérem.

— Hanem?

— Én.

— **Miért nem akar Manoilescu közösséget vállalni a nemzeti paraszt-párttal?**

Kohnék süvet ülnek, imádkozni készülnek, de csak kilenc férfi van jelen. Kohn leküldi a feleségét, hogy hozzon egy tizedik férfit. Kohnné lemegy az utcára és megszólítja az első férfit:

- Uram, zsidó ön?
- Igen.
- Akar lenni a tizedik?
- Magánál? Egy frászt. Még az első sem.

.....

— **Hogy lehet az, hogy azok a nemzeti-parasztpárti politikusok, akik csak egy kis zavart akartak előidézni az országban, végleg kibuktak mindenhol?**

— Kohn csődöt akart jelenteni és tanácsot kért Grüntől, hogy mit tegyen.

— Nézd, — mondja Grün — egy éjjel hagyd nyitva az üzletedet, reggel aztán, mikor az üzlet elé érsz kiabálj: „Ojvé, man hat mich beganwet.“

Kohn richtig nyitva hagyja éjjelre az üzletét és Grün természetesen kihord belőle mindent. Másnap reggel megjelenik Kohn az üres üzlet ajtajában és megbeszélés szerint kiabálni kezd:

- Ojvé, man hat mich beganwet.
- Te számárj, — mondja neki Grün — a pénzüjöl kiabálsz.
- Hát mit kiabáljak?
- Kiabáld azt: „Ojvé, man hat mich richtig beganwet.“

.....

A súlyos gazdasági viszonyokra valló tekintettel, tisztelettel kérjük hátraleékos előfizetőinket, hogy esedékes nyugtáikat rendezni sziveskedjenek. (Bocsánat ez a pár sor nem vicc).

.....

— **Tényleg olyan rosszul bánik Luțai polgármester a városházi tisztviselőkkel?**

A cégvezető és az igazgató beszélgetnek:

— Borzasztó — mondja a cégvezető — ezek a kisasszonyok egész nap festik magukat.

— Nekem mondja? — feleli az igazgató — ma is rajta csiptem egyet.

— És mit szolt neki?

— Semmit. Csak csiptem rajta egyet.

.....

— **Milyen alapon lett Jorga a miniszter elnök?**

Egy fatelep éjjeli őrt keresett. Az egyik jelentkezőnek azt mondja a fatelep tulajdonosa:

— Rendelkezik maga azokkal a képességekkel, amelyek egy éjjeli őri állás betöltéséhez szükségesek?

— Hogyne, — felelte az éjjeli őr — a legkisebb zajra felébredek.

Kitünő leibzurnálunk a spanyol forradalom első órájában beszélt telefonon a madridi ABC-vel

Az Erdélyi Élet humor-szerkesztője a forradalom első percében hívta telefonon a madridi DFG szerkesztőségét

Hézagpótló napilapunknak csak annyit mondtak, hogy aki nem tud spanyolosul, az ne beszéljen spanyolosul

Még hire sem volt, hogy a spanyol király lemond, mi máris felhívtuk a madridi DFG. szerkesztőségét és telefonon a következő párbeszédet folytattuk le:

— Buenos schabesz! — mondtuk mi.

— Gütosz jantevosz! — mondták ők.

És a szenzációs párbeszéd további része így folyt le:

— Schiwereleffosz grandosz?

— Allosz jidischosz Kindosz gesagtosz.

— Mélechosz in Coreszosz?

— Pleitosz.

— Wie stehtosz reszpoblikosz?

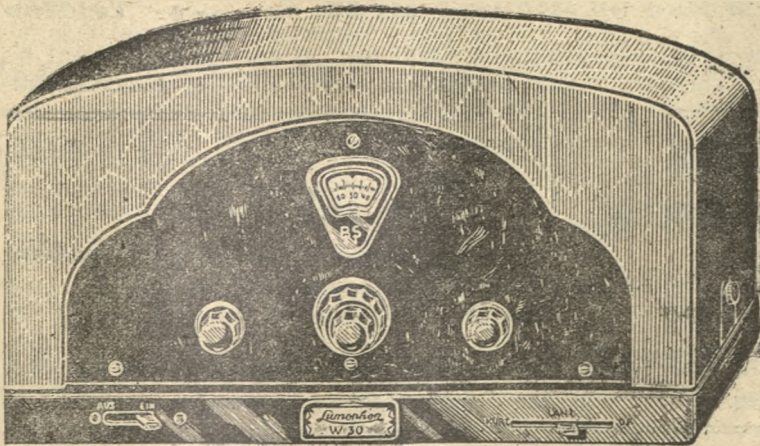
— Reszpublikosz stehtosz koserosz

— Mazeltoffosz.

— Dankosz.

A világraszóló szenzációs telefonbeszélgetés ezzel véget ért. Napilapok részére spanyol leckéket szívesen ad az Erdélyi Élet humor-mestere.

CC-0 Cluj Central University Library Cluj

Csővekkel Lei 9.000 reklam áron!

Magas-frekvenciájú árnyékoltrácsú csővel, Háromrácós végerősítéssel, kétoldalu egyenirányítással. Antennatekerccsel, a szelektivitás emelésére.

Követelje rádiókereskedőjétől ezen szenzációs gép bemutatását. Viszonteladókat kiszolgál HIRSCHMANN Károly Arad, Strada Gheorghie Lazar No. 17.

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradli, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-
szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. Reg Maria 18.

Csak az árak olesók — minőségeink változatlanul jók !

GOLDSTEIN LAJOS
DIVATARUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye !

Tüzifa minden választékban legolcsóbb
Mairovitz fatelepen

Calea Radnei (Radnai-ut) 55. sz. -0-0- Telefon: 677.

Prima bükkhasáb ölenként 1000 lei. Jó dorongfa ölenként 600 leitől felfelé. Prima bükkhasáb aprítva 65 lei mázsánként.

Sürgöncim : „VARFABRIC“ Arad.

Telefon : 918.

Építészek, kereskedők !

Prima **Lalasinti hófehér darabos mész** legolcsóbb árban megrendelhetők, prompt és későbbi szállításra

Berzovai mészgyár részv.-t. Arad,

Bul. Reg. Ferd. 6. — 20 köbtr. kiadóképessége garantálva 14 napra a leoltás után.

Téli holmik

moly elleni megóvását felelőség mellett vállalja

Neuländer E. Szücs

Fischer Eliz-palota udvarban

Tavaszi női és leányka felöltő és
ruha újdonságok megérkeztek

IULIU PLESZ GYULA

céghez Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben. A CONSUM hitelkönyvesskéjével vásárolható nálam **6 havi részletre.**

Mindennemű

fűszer- és csemegeárak
legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

**Hirdessen az
Erdélyi Életben!**

az **Aradi Iparosok Hitel-
szövetkezete**

**Áruhitel-
osztályánál**

melynek bevásárlási könyvecskével
készpénzárón
vásárolhat 65 legelőbb aradi cégnél
6 havi részletre

Jelentkezés naponta 9—12 és 3—6 óráig
az **ARADI IPAROSOK HITELSZÖVET-
KEZETE ÁRUHITELSZÖVETKÉZETÉNél**
Weitzer- és Batthány-u, sarkán.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulean (Kazinczy-u.) 8.

Telefon 532. Telefon 532.
Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

**Hirdessen az
Erdélyi Életben!**

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

A R A D, Színházépület.

Ha olcsón és **praktikusan**
akar vásárolni, úgy keresse fel

Salgóné

bizományi üzletét

ARAD, Str. Honia (Széchenyi-u.)
Neuman-palota, hol: közszük-
séleti, háztartási, alkalmi, aján-
dék tárgyak, antiquitások dus vá-
lasztékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirekatot!

**BUZA-ÁRAK! UJ ÁRAK!
MUZSAYNÁL**

színházzal szemben

Öltöny Tavaszi felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab
saját készítmény! Mielőbb bár-
hol vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

„Dácia” kávéház és étterem

Arad előkelő közönségének találkozó helye!

Bélyegzőket olesón, jól és azonnal készít **Stampa**
 bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszer-tár

Mindenki
 bevallja...
 Senkisémet
 tagadja...
 hogy a

TRIOIRON

rádiócsövek-
nek és hangszó-
róknak nincsen
párja!

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP

gőz- és villanyerőre
 berendezett vállalata

volt Weitzer-uca 11.

volt Magyar-uca 10.

Hirdessen az
 Erdélyi Életben!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

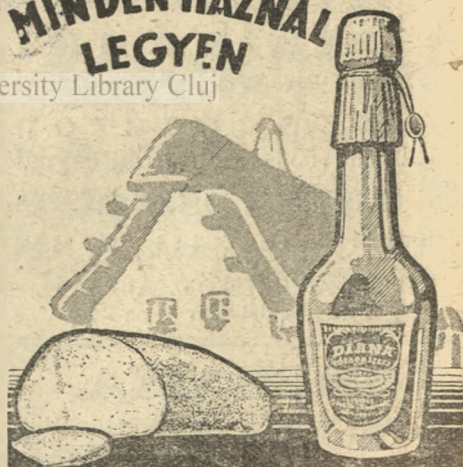
AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
 régibb, legolvasottabb és
 legelterjedtebb napilapja!

Hirdessen az
 Erdélyi Életben!

MINDEN HÁZNÁL
 LEGYEN

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!

Modernül berendezett intézetemben őszi és téli ruhák bőr-
 kabátok festését és vegytisztítását a leggyorsabban és leg-
 szebben **Hoszpodár Arad,** Str. V. Stro-
 iescu No. 13.
 végzem

Mielőtt lakását festetti

vagy házában költözik, val-
 lanyvezetését fektesse a falba

Návrádinál

Bul. Regele
 Ferd. No. 13.